

רשימת תנאים לקראת השנה החדשה

במצוות, משום שפוגע בכוונה למצוה].

1. ובשנת תש"ע שאלתי את מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, על התנאי שמופיע בסידורי עדות המזרח, לענין הזכרת ה', שמה שיאמר בכל היום, הרי הוא מכויין וכו', האם זה מועיל, ואמר בזה"ל "קצת כן", ובאמת תנאי זה הוא פלא, ומדוע שיועיל והלא לענין מצוות צריכות כוונה, פשיטא שגילוי דעת מראש אינו מועיל, ומדוע שכאן הדבר יועיל, וצ"ע.

2. [והנה הקשו התוס' בקידושין (סב, א ד"ה הנקי כתיב) וז"ל: פי' בקונטרס והכי כופל ואם לא שכב הנקי, ואם שכב חנקי, ואת כי שטית דקאי חנקי, אואת כי שטית דכתיב בתריה, וקשה דא"כ הו"ל מעשה קודם לתנאי, ואנן אמרי' במתני' דר"מ בעי תנאי קודם למעשה. והיינו דהתוס' הקשו דאם לשון הפסוק הוא קודם אם שטית, היינו מעשה, ואם לא שטית היינו תנאי. ושמעתי מהג"ר אליהו דיסקין שליט"א תירוץ נפלא לקושיית התוס', דאחרי שהתורה קבעה שמים המאררים הם ממיתים אשה, הרי שזה המציאות בכל אשה, ובאשה שלא זינתה צריך חלות חיובית שזה לא יזיק לה. והראי' דהוי חלות חיובית, מהא דאם ילדה בצער תלד בריוח, וא"כ המעשה הוא "אם לא שטית", משום שעל הצד שסתתה ותמות זה הסתמא, עכת"ד. אולם יל"ע בדבריו דזה פשיטא דאם סתם אשה שלא נסתרה תשתה את המים, זה לא יזיק לה ולא מידי, וא"כ מהיכ"ת לחדש דבעי' חלות חיובית להציל אשה שלא סתתה, והא דאם ילדה בצר תלד בריוח, זה גרידא החלות החיובית, ודר"ק].

ונביא כעת כמה תנאים, עם כמה הערות.

- א. כל צרכי רבים שאעשה, יהיו כתשלום על גולות שגולתי שאיני יודע ממי גזלתי,
- ב. כל מה שאתן לעני הגון, ובכללם לילדי מעל גיל שש, יהיה בתורת צדקה ומעשר כספים.²
- ג. כל חוב שלא אגבה אותו, ואף יורשי לא יוכלו לגבות אותו, אני מוחל עליו שעה אחת קודם מיתתי.
- ד. כשאקנה מכשיר חשמלי שאי אפשר להטבילו, אני מכויין שלא לזכות בו, אלא רק לשלם דמי שימוש.
- ה. כל כסף שאתן לגוף ציבורי [עירייה או ממשלה] אני מכויין שיעשו בו רק דברים המותרים עפ"י הלכה.³
- ו. אם אמצא אבידה, שהבעלים לא התייאשו ממנה, אני מתכוין שלא לזכות בה עד שהבעלים יתייאשו.
- ז. ת"ח או אדם מבוגר, רצוי שיאמר שהוא מוחל לכל מי שלא יקום לכבודו.⁴
- ח. אני מכויין לפטור בברכה את כל מה שיביאו מבחוץ.

א. הנה בערב ראש השנה נהוג לעשות התרת נדרים, ומלבד ההתרה על הנדרים של השנה שעברה, אנו מוסרים מודעה על הנדרים של השנה הבאה, ומקור הדברים בנדרים [כגב], ולאחרונה קיבלתי מחכ"א שליט"א מאמר נפלא בו למעלה ממאה תנאים שרצוי שהאדם יעשה בכל שנה, ובכך ימנע את עצמו משאלות הלכתיות רבות, מחמת קוצר המקום לא נביא את כולם, אלא העיקריים שבהם לענ"ד, בתוספת הערות והארות בשוליים. [המעוניין לקבל את המאמר במלואו יפנה למייל המופיע בסוף העלון].

ב. ויש לעיין האם צריך לומר בפה את כל רשימת התנאים, או שמספיק לומר שכל התנאים יחולו כפי הנוסח הכתוב בדף פלוני, וכמו בנוסח הקצר של החזו"א לתרו"מ, ושמעתי מהגר"ע חבה שליט"א שפ"א נשאל הגר"ח קניבסקי זצ"ל האם מותר לומר בספירת העומר ביום הכ"ג, שהיום הוא כמספר הבית של הגר"ח ברחוב רשב"ם, וכמדוד' שהשיב בחיוב, והגר"ע חבה ביאר בהרחבה, באלו דינים אפשר לומר בלשון זו, ובאיזה דינים צריך לומר בפה באופן מלא, וראיתי בעבר שבזמן שהגר"ח קניבסקי היה מתפלל על תורמי קופת העיר וכדו', לא היה אומר כל שם בפרטות, אלא שיבוכו כל הרשומים בדף זה וכדו', ויסוד החילוק הוא בין דבר שיש ענין לאומרו בעצם, וכגון נוסח התפילה, שבוודאי שאדם לא יכול לומר שהוא מבקש את כל מה שכתוב בסידור, משום שהעיקר הוא אמירת התפילה, לבין דבר שעיקרו הוא בתוצאה.

ג. וידידי הרה"ג אברהם מרדכי שורקין שליט"א טען שא"א לעשות תנאים כאלו באופן זה, שאינו מייצר "סתמא" בדעתו, והוי פטומי מילי בעלמא, וכל התנאים הם רק באופן שאדם עושה מול חברו, ומה שמצינו תנאים בפוסקים, זה או באופן שאומר זאת בפני שלושה, כמו בהתרת נדרים, או באופן שאומר תנאי בסמוך למצוה כגון בק"ש ובאפיקומן, כפי שיבואר בהמשך.

ד. והנה אף בדברים שלא שייך בהם שליחות, מ"מ איכא בהם תנאי, באופן שאינו בא להחיל חלות, וכגון בתנאי באפיקומן, שכתב האבני נזר [או"ח סי' שפא] שמי שרוצה לאכול אחר חצות לילה בליל הסדר, יעשה תנאי שאם ההלכה שצריך לאכול אפיקומן עד חצות, הרי שמה שאוכל קודם חצות יהיה לשם אפיקומן, וממילא מותר לו לאכול לאחר חצות, ולמ"ד שמוותר לאכול לאחר חצות אפיקומן, הרי שמה שיאכל בהמשך יהיה לשם אפיקומן, ואע"ג דליתא בשליחות, מ"מ כיוון שאינו מחיל חלות שפיר דמי. וכן בתנאי של הביאור הלכה [סוף סי' מו], לענין זמן ק"ש, שמי שרואה שעומד לעבור סוף זמן ק"ש של המג"א, יעשה תנאי ויאמר ק"ש בלי ברכותיה, ויאמר שאם הלכה כהמג"א מה שאומר עכשו יהיה כקריאת שמע, ואם הלכה כהגר"א, מה שיאמר בהמשך יהיה לשם ק"ש.

ה. [ושמעתי מהגר"ד פיינשטיין שליט"א שבבריסק לא אהבו לעשות תנאים

¹ והיינו עד שיעור מה שגזלתי, בכדי שהשאר יהיה במצוות גמילות חסד.

² הנה ידוע הנדון האם אדם חייב לזון את בניו מעל גיל שש, והדעה הרווחת היא שהחוב הוא רק בתורת צדקה, אלא שכופין על צדקה זו, והדברים ארוכים, וראה בגיליון מס' 10, מה שנכתב בזה.

³ ראה בקובץ היכלא [כרך י' עמ' שגג] במאמר הגרי"מ רובין שליט"א שחלק על גאון אחד שליט"א [מבלי להזכיר את שמו], שכתב שמועיל לשלוח מכתב לבית השקעות, ולכתוב שאוסר עליהם להשתמש בכספו לדברים אסורים, וכתב הגרי"מ רובין דאי"ז אלא פטומי מילי בעלמא, וכל עוד אין לכך משמעות מעשית, דהיינו שאם הדברים האסורים ירוויחו הרבה מאוד, ולא יבוא ויאמר שמכיוון שזה נעשה שלא על דעתו, אינו רוצה את הכסף, הרי שאין לכך תוקף הלכתי. וכ"כ הגר"א וייס שליט"א במנחת אשר [שביעית סי' כח במהדורה החדשה] לענין אדם שבבנין מגוריו עושים עבודות גינון אסורות בשביעית, שבחוט שני [שמיטה ויובל עמ' סט] כתב בשם החזו"א שיפקיר את חלקו, אולם הגר"א וייס ס"ל שמכיוון שאין לכך שום משמעות מעשית, אין טעם לעשות כן, וא"כ הרי הוא אנוס.

⁴ ויש לציין שעדיין לא ניקה את אלו שאינם עומדים לגמרי, משום שעברו על איסור נתכוין להעלות בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה, וראה בחידושי הגרי"ז [נזיר

בשורה משמחת קו ידיעת התורה

הנה זכינו ובי"ה ישנם ת"ח רבים שיש לו ידע רחב במקצועות התורה, ובעולם ההלכה ישנם כמה קווים שבהם ניתן לשמוע דבר ה' זו הלכה, וע"כ מוצע לעשות כעת קו שבו ניתן לשאול שאלות בלימוד ת"ח מכל הסגנונות, דהיינו גם ת"ח שיש להם ידע רחב ברוב חלקי התורה, וגם ת"ח שהם מומחים מאוד בנושא מסוים, כגון ריבית, עירובין, מקואות וכדו', ולאחרונה נעשה ניסיון שכזה, ופורסם בקו אור עולם [0733454545] שניתן לפנות להג"ר רפאל פיינשטיין שליט"א בימים א' ג' ה' בשעות הערב, וב"ה הדבר הצליח מעל המשוער. ועל כן מגייסים כעת ת"ח שיש להם ידע רחב, או שיש להם מומחיות בתחום מסוים, או שיש להם כושר הסברה וסבלנות, ומוכנים להעמיד את כישוריהם לתועלת הכלל, שהרי בד"כ ישנן ג' סוגי שאלות, א'. מה המקור לדבר מסוים, מי מהראשונים מדבר על נושא פלוני וכדו', ולזה צריך ת"ח בעל ידיעה רחבה, וכן אדם שיוודע להיעזר באמצעי החיפוש למיניהם כדי להגיע למקור המדויק במהירות האפשרית, ב'. שאלות של ביאור בתוס' ביבמות או ר"ש בטהרות לדוגמא, ולזה אי"צ בת"ח שיוודע את כל הש"ס, אלא אברך רציני שילמד עם האדם שמעבר לקו את התוס' יחד, עד שיגיעו לביאור נכון, ג'. קושיות מחודדות, וקושיות מסוגיות לסוגיות, שלזה צריך אדם מפולפל כדי שידע לענות, וניתן לעשות ניתוב שיחות להפנות את השואל לאיזה סוג שאלה הוא מחפש, והדבר יביא תועלת רבה, הן לשואלים והן לנשאלים, וב"ה בשבוע האחרון הצטרפו למשימה זו כבר למעלה מעשרים ת"ח מופלגים, ואנו חפצים לצרף עוד ועוד ת"ח שיסכימו לענות בטלפון כמה שעות ביום, וכך תרבה הדעת בישראל, וע"כ מי שרואה את עצמו מתאים לכך, שיפנה למייל המופיע בסוף העלון, או להשאיר הודעה בקו אור עולם שלוחה 6, ולאחמ"כ 3.

רשימת מיזמים מבית "להוציא מהכח אל הפועל"

א. כשבעים אברכים משתתפים בקורס בענייני טכנולוגיה בשבת, בן עשרה שיעורים, בליווי מצגת, מאת הגר"א בייפוס שליט"א רב משמרת השבת, ובו לומדים על כל סוגי המכשירים עם הידע ההלכתי והפרקטי, בביהמ"ד משכן חיים רח" אורליאן 1 ב"ב, בימי ראשון בין השעות 21:30 – 22:30, מי שיצליח במבחנים יכול להשתלב כמו"צ לענייני טכנולוגיה בשבת בקו משמרת השבת, לע"ע נמסרו כבר ג' שיעורים, ניתן לשמוע את השיעורים בקול הלשון [בשיעורי הרב בייפוס], וכן לקבל את השיעורים כתובים, במייל המופיע בסוף העלון.

ב. עשרות אברכים משתתפים בקורס טהרת כהנים, בן עשרה שיעורים, בליווי מצגת, עם כל הידע ההלכתי והפרקטי, מאת הרה"ג יצחק כהן שליט"א מרבני התאחדות טהרת הכהנים, בביהמ"ד הנז', בימי רביעי בין השעות 22:00 – 23:00, מי שיצליח יכול לשמש כמו"צ לענייני טהרת כהנים בקו התאחדות טהרת הכהנים, לע"ע נמסרו שני שיעורים, כמו"כ עומד להיפתח קורס טלפוני בענין זה, ניתן להירשם בקו אור עולם, שלוחה 6,5,3.

ג. עשרות אברכים משתתפים בקורס לענייני ארבעת המינים, מאת הגר"א וייס שליט"א הגר"י שכנזי שליט"א הגר"ח ערס שליט"א, והגר"י שרגא שליט"א, בשכונת רמת שלמה בירושלים.

ד. נפתחה הרשמה לקורס לענייני עירובין, בן עשרה שיעורים בשעות הערב בירושלים, מאת אחד מראשי העירוב בירושלים, ניתן להירשם באור עולם בשלוחה הנז'.

ה. נותרו מספר מקומות אחרונים, ל"שימוש" בחושן משפט אצל הגר"י מרמרוש שליט"א גאב"ד שיכון ג', בימים שני ורביעי בין השעות 20:30 – 22:00, מיועד לאברכים שלומדים כעת חו"מ, ניתן להירשם בטלפון 0527119131.

ו. נותרו מספר מקומות ב"שימוש" בענייני או"ח ויו"ד אצל הגרב"צ קוק שליט"א ראש בית ההוראה הכללי ירושלים, ותלמידו המובהק של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ניתן להירשם באור עולם בשלוחה הנז'.

ז. בס"ד לאחר החגים יתפח קורס לכתובה תורנית, הקורס יהיה טלפוני, בן כשרה שיעורים, מאת הרה"ג ירוחם חיטובסקי שליט"א מח"ס לדעת לכתוב, הרה"ג רפאל פיינשטיין שליט"א מו"ל אוצר קובץ מפרשים, הרה"ג רפאל סויד שליט"א, והרה"ג משה פרוכטר שליט"א יו"ר תורה דיליה, בקורס ילמדו כיצד נכון לסכם, דרכי העריכה, ההדרה, הפצת חידושי תורה, הכרת האפשרויות לכתובה במחשב, כל השלבים מהכתיבה ועד ההוצאה לאור, כתיבה הלכתית, כתיבה נכונה בכת"י, כללי ניסוח, ועוד, במהלך הקורס ישתדלו לספק מענה פרטני, והכוונה אישית לכל אחד מהתלמידים ולשפר לו את איכות הכתיבה, במחיר סמלי 250 שקלים בלבד, ניתן להירשם בקו אור עולם בשלוחה הנז'.

ח. למעלה ממאה אברכים נרשמו ללימוד חברותא טלפונית, עם אנשים מתחזקים שצמאים לשמוע דבר ה', ניתן להירשם בקו 9840*.

כג,א] שמונה שצריך פסוק "וה' יסלח לה" מוכח שהי עבירה, אלא דאיכא פטור מעונש, ותוס' בקידושין [לב,א] מוכח דאיכא לפנ"ע על איסור זה, מהא דכתב שרב הונא הודיע לבנו שהוא מוחל על כבודו לפני שהכהו, דאם לא היה מודיעו, היה עובר בלפנ"ע של נתכוין וכו'. ולכאו' יש להוכיח לא כן מדברי רש"י [ע"ז יח,ב] על מעשה דברוריה אשת ר"מ, שהייתה מלגלת על דברי חכמים, שנשים דעתן קלות, ושלה ר"מ את תלמידו לנסותה, והתפתחה, ובבן יהוידע [שם] הקשה איך מותר לר"מ לנסותה, והלא אין אפוטרופוס לעריות, ויכולים להיכשל, ותיירץ שאותו תלמיד סריס היה, אולם עדיין תיקשי, דהא איכא לפנ"ע מדין "נתכוין", וצ"ע. אלא שאם נאמר שחייב קימה הוא בין אדם לחברו, יש אומרים שבאיסור בין אדם לחבירו ליכא דינא ד"נתכוין", משום שעיקרו הוא בתוצאה. והיה מי שרצה לומר שדינא ד"נתכוין" הוא רק אם עשה מעשה, ולא כשיש לו רצון בעלמא, אולם הגדרת מעשה אינה פעולה, שהלא מבו' בח"ח שאף בדיבור חשיב מעשה, אלא ההגדרה היא כשיש לו הזדמנות לעבור את העבירה, והוא מצדו רצה לעבור את העבירה אלא שלא עלתה בידו, וע"כ אף כשחכם עובר לפניו, והוא לא קם לכבודו, אע"ג שאותו חכם מחל לו, מ"מ כלפי אותו אדם איכא איסור נתכוין.

ומעתה יש לדרון האם אכן טוב לעשות תנאי כזה, שהלא מחד גיסא מפחית את שכרם של העומדים לפני ת"ח, שכעת הם בגדר אינו מצווה, בכדי להציל את מי שעובר בשאט נפש על דיני כבוד התורה, וצ"ע.

[ולענין האם צריך לקום בפני אדם שנראה כת"ח או מבוגר, אבל לא יודעים דבר זה בוודאות, ראיתי בשם הגר"ח קניבסקי זצ"ל שבספק אפשר להעמיד על רוב וחזקה, דהיינו רוב האנשים אינם ת"ח, וחזקה דמעיקרא שלא נולד ת"ח, ויש להקשות דמאי אכפ"ל מרובא דעלמא שאינם ת"ח, הלא אותו אדם הוא משתייך לקבוצה של מיעוט שנראים כת"ח, [עי' רעק"א כתובות יג,ב ודר"ק], והביאור הוא שלדעת הגר"ח אף רוב הנראים כת"ח אינם ת"ח באמת.

לתגובות והערות ולהצטרפות לקבלת העלון במייל

0556770051 או בטלפון 0527103930@zx@gmail.com

ניתן לשמוע את השיעורים בקול הלשון או בטל' 0733-7187-52
וכן ניתן להוריד את העלונים בעמדות קול הלשון

השיעורים מתקיימים במספר מקומות (בבני ברק)

שבת אה"צ | בשעה 17:15 עד 17:45

• ביהכ"ס חניכי הישיבות רח' בירנבוים 12 (מנחה לאחר השיעור)

יום רביעי | בשעה 23:15 עד 23:45 • ביהכ"ס משכן חיים רח' אורליאן 1

יום חמישי | 23:00 עד 23:30 • ביהמ"ד אהבת חסד רח' דסלר 7 בעז"נ

הבהרה

מטרת עלון זה היא לעודד את לב המעיין, ולא לפסוק הלכה, כמו"כ כמוכן שאין במסגרת מצומצמת זו כדי להקפיד את כל הנושאים שעליו נכתב העלון, והדברים בכחזית תן לחכם ויחכם עור, ובמקום שאמרו לקצר א"א להאריך.

לע"נ

כתן קלרה בת שלחה ע"ה